www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

The Relationship between Academic Aspiration, Academic Seeking and Academic Resilience with Academic Vitality of Medical Students

Mohammad Saberi [1*], Amineh Mohammadi [2], Mohammad Sadegh Shirinkam [3]

[1] *Positive Orientation, Payam Noor University, Ramsar Branch, Mazandaran, Iran*
[2] *Department of Educational Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.*
[3] *Department of Counseling, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.*

**Corresponding author: Fariba Saeedpour, Department of Counseling, University of Guilan, Rasht. Email z.Mohamadsaberi197@gmail.com*

Article Info

Keywords: *Academic aspiration, Academic seeking, Academic resilience, Academic vitality, Students.*

Abstract

Introduction: Students experience certain stresses in the first semester of study that can adversely affect their academic performance and reduce their academic vitality. The purpose of this study was to investigate the relationship between academic motivation, academic achievement and academic resilience with academic vitality, as well as the possibility of predicting academic vitality based on the above variables.
Methods: The research method was descriptive correlational. The statistical population of the study consisted of all students of Rasht University of Medical Sciences in the academic year of 2017-2018 among which 200 students were selected by cluster random sampling method and Hussain Chari and Dehghanizadeh (2012) Academic Vitality Questionnaire, Samuels (2004) Academic Resiliency Questionnaire, the Scavophilia et al. (2002) Academic Resistance Questionnaire, and the Peterich et al (1991) Educational Assistance Questionnaire were answered. Data were analyzed using Pearson correlation coefficient and regression analysis.
Results: The findings showed that there is a significant positive relationship between academic aspiration, academic seeking and academic resilience with students' academic vitality. Also, the results of regression analysis revealed that approximately 23% of the total variance of students' academic life was predictable based on the variables of academic desire, academic help and academic resilience ($p < 0.01$).
Conclusion: Therefore, it can be concluded that academic enthusiasm, academic help and academic resilience are variables related to students' academic vitality that require attention of educational authorities and authorities towards such variables.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-11]

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۴، شماره ۶، ۱۴۰۰
صفحات: ۳۸۷-۳۹۴

رابطه اشتیاق تحصیلی، کمک طلبی تحصیلی و پایستگی تحصیلی با سرزندگی تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی

محمد صابری [۱]، آمینه محمدی [۲]، محمدصادق شیرین کام [۳]

[۱] *روانشناسی اسلامی گرایش مثبت‌گرا، دانشگاه پیام‌نور، واحد رامسر، مازندران، ایران.*
[۲] *روانشناسی تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.*
[۳] *گروه مشاوره مدرسه، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.*

*نویسنده مسوول: زهرا نصراللهی، گروه قارچ شناسی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قم. ایمیل: z.nasrollahi@muq.ac.ir

چکیده

مقدمه: دانشجویان در نیمسال اول تحصیل تنیدگی‌های خاصی را تجربه می‌کنند که می‌تواند بر عملکرد تحصیلی آن‌ها تاثیرات نامطلوبی داشته باشد و موجب کاهش سرزندگی تحصیلی در آنان گردد. هدف از پژوهش حاضر بررسی روابط اشتیاق تحصیلی، کمک طلبی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی با سرزندگی تحصیلی، همچنین بررسی امکان پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس متغیرهای فوق بود.

روش‌ها: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمام دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی رشت در سال‌تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ تشکیل می دادند که از میان آنها ۲۰۰ دانشجو به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای به‌عنوان نمونه انتخاب شدند و به پرسشنامه‌ی سرزندگی تحصیلی حسین چاری و دهقانی‌زاده (۱۳۹۱)، پرسشنامه‌ی تاب‌آوری تحصیلی ساموئلز (۲۰۰۴)، پرسشنامه‌ی اشتیاق تحصیلی اسکاوفیلی و همکاران (۲۰۰۲) و پرسشنامه‌ی کمک طلبی آموزشی پینتریچ و همکاران (۱۹۹۱) پاسخ دادند. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که بین اشتیاق تحصیلی، کمک طلبی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی با سرزندگی تحصیلی دانشجویان رابطه‌ی مثبت معناداری وجود دارد. همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون آشکار کرد که تقریباً ۲۳ درصد از کل واریانس سرزندگی تحصیلی دانشجویان براساس متغیرهای اشتیاق تحصیلی، کمک طلبی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی قابل پیش‌بینی است ($p<۰/۰۱$).

نتیجه‌گیری: بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که اشتیاق تحصیلی، کمک طلبی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی از متغیرهای مرتبط با سرزندگی تحصیلی دانشجویان می‌باشد که لزوم توجه مسئولین و دست‌اندرکاران نظام آموزشی را به سوی اینگونه متغیرها طلب می‌کند.

واژگان کلیدی: اشتیاق تحصیلی، کمک طلبی تحصیلی، تاب‌آوری تحصیلی، سرزندگی تحصیلی، دانشجویان

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-11]

مقدمه

هرساله دانشجویان جدیدی در دانشگاه‌ها پذیرش و دانشجویان دیگری فارغ‌التحصیل می‌شوند که در این چرخه مستمر، توجه به کیفیت آموزشی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. دانشگاه علوم پزشکی نیز هرساله دانشجویانی را پذیرا است که توجه به عوامل اثرگذار بر یادگیری و پیشرفت تحصیلی آنها می‌تواند باعث ارتقا و پیشرفت بیشتر در این دانشگاه شود. یکی از عواملی که منجر به پیشرفت تحصیلی در یادگیرندگان میشود، سرزندگی تحصیلی است (۱). سوالات چالش‌برانگیزی در زمینه تحصیلی وجود دارد که نیاز به توجه دارند. دانشگاه‌ها و دیگر محیط‌های آموزشی مکان‌هایی هستند که در آنها چالش‌های تحصیلی، موانع و فشارها، حقیقت پایدار زندگی تحصیلی هستند و پژوهش‌های انجام‌شده به‌طور واضح این امر را حمایت می‌کند.

سرزندگی به عنوان یکی از مولفه‌های بهزیستی ذهنی در بسیاری از نظام‌های پژوهشی بهزیستی ذهنی مطرح می‌باشد. اهمیت توجه به آن مساله تا حدی است که امروزه در مورد بهزیستی ذهنی شاخص‌های ملی تهیه می‌شود و آن قدر این مساله اهمیت دارد که هر کشور یک شاخص بهزیستی ذهنی را برای جامعه خود ساخته است (۲). سرزندگی به عنوان حسی آشنا معرفی شده است که تاریخچه‌ی آن مربوط به مکاتب سلامت روانی است. این حس در نتیجه خودشکوفایی و انگیزش درونی ایجاد می‌شود و هرگونه کنترل شدید یا اجبار به انجام کاری از میزان انرژی فرد می‌کاهد که همان اساس نظریه خود تعیینی و پایه‌ی تئوریک مفهوم سرزندگی می‌باشد. احساس سرزندگی از هر دو عامل جسمانی و روانی تاثیر می‌پذیرد و از نظر میزان فعالیت و تاثیر میزان انگیزش با شادمانی متفاوت است. به این معنی که شخص سرزنده یک حالت فعالانه دارد و سرشار از انرژی است. همچنین نوع انگیزش بسته به این که درونی باشد یا از محیط خارج کنترل شود، بر آن تاثیر می‌گذارد (۳). پیشایندهای سرزندگی تحصیلی در سه سطح مختلف روانشناختی، آموزشگاهی و عوامل مربوط به خانواده و همسالان مورد توجه قرار گرفته است. تحقیقات مختلف نشان داده‌اند که پیشایندهای سرزندگی تحصیلی بر اشتیاق تحصیلی نیز تاثیر می‌گذارد. اشتیاق تحصیلی دانشجویان سازه‌ای است که برای یادگیری بسیار مهم است؛ تا جایی که آن را یک عامل مهم یادگیری می‌دانند (۴). اشتیاق تحصیلی به میزان انرژی‌ای که یک فراگیر برای انجام کارهای تحصیلی خود صرف می‌کند و نیز میزان اثربخشی و کارایی حاصل شده اطلاق می‌شود. اشتیاق تحصیلی همچنین باعث مشارکت مؤثر در فعالیت‌های مدرسه، شرکت در فعالیت‌های کلاسی، سازگاری بافرهنگ دانشگاه و رابطه‌ی مناسب با اساتید و سایر دانشجویان می‌شود (۵). مدل بلومنفلید و پاریس (۲۰۰۴) اشتیاق تحصیلی را دارای سه بعد می‌داند: ۱. رفتاری (رفتارهای مثبت، انجام دادن تکالیف درسی، مشارکت در فعالیت‌های فوق‌برنامه‌ی درسی که برای سازگاری روانی اجتماعی و پیشرفت دانش‌آموز مفیدند)؛ ۲. عاطفی (احساسات، علایق، ادراکات و نگرش‌های فراگیر درباره محیط آموزشی) و ۳. شناختی (نیروگذاری روان‌شناختی دانشجویان در امر یادگیری و کاربرد راهبردهای خودتنظیمی آن‌هاست). اشتیاق تحصیلی در پیشرفت تحصیلی، ارتقای تحصیلی دانشجویان، کاهش رفتارهای پرخطر در مدارس نقش عمده‌ای دارد (۶). عظیمی، قدیمی، خزان و درگاهی (۷) به این نتیجه رسیدند که تمامی مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی و اشتیاق تحصیلی توان پیش‌بینی تغییرات سرزندگی تحصیلی، به‌صورت مثبت دارد. قدم پور، فرهادی و نقی‌بیرانوند (۸) و وانگ، چو، هاوکینز و سالملا–آرو (۹) در پژوهش‌های جداگانه به نقش سرزندگی تحصیلی پرداختند.

براساس نظریه‌ی ویگوتسکی (۱۹۷۸) کمک‌طلبی و پرس‌وجو از افراد توانمندتر به یادگیرندگان کمک می‌کند تا در حوزه‌ی تقریبی رشد پیشرفت کنند. اساس سازۀ کمک‌طلبی تحصیلی در نظریۀ یادگیری مشارکتی ویگوتسکی نهفته است. براساس این نظریه، عملکرد تحصیلی دانشجویان چنانچه با هم مشارکت داشته باشند، افزایش خواهد یافت (۱۰). کمک طلبی به مثابۀ تلاش فعالانه برای استفاده از امکانات موجود برای دستیابی به موفقیت تحصیلی تعریف می شود (۱۱). رفتار کمک‌طلبی دارای دو بعد اجتناب از کمک و درخواست کمک است؛ اجتناب از کمک به رفتاری اشاره دارد که در آن دانشآموز نیازمند کمک، از کمک گرفتن خودداری میکند، اما درخواست کمک به رفتاری اشاره دارد که در آن دانشآموزان از دیگران در مورد تکالیف مبهم مشورت و راهنمایی می طلبند (۱۲). کمک‌طلبی آموزشی شامل رفتارهایی از قبیل پرسش از معلمان، همکلاسی‌ها و والدین دربارۀ تقاضای توضیح بیشتر در موضوع خاص، گرفتن سرنخها و راه حلهای حل مسئله و جستجوی سایر کمک های تحصیلی است (۱۳). جوادی و همکاران (۱۴) و مونتا (۱۵) در پژوهشی‌های جداگانه به نقش کمک‌طلبی اشارتی کردند.

بدیهی است که سرزندگی تحصیلی از لحاظ بهزیستی روان‌شناختی و جسمانی تأثیرات مثبتی بر روی دانشجویان خواهد گذاشت. از میان متغیرهای روان‌شناختی که به نظر می‌رسد توان افراد را در مقابله‌ی با استرس و فرسودگی تحصیلی بالا می‌برند، می‌توان به تاب‌آوری تحصیلی اشاره کرد (۱۶). تاب‌آوری، فرایند، ظرفیت و پیامد سازگاری موفقیت‌آمیز به رغم شرایط تنیدگی‌زا و تهدیدآمیز تعریف می‌شود. به‌عبارت‌دیگر، تاب‌آوری تحصیلی، سطح بالای عملکرد و انگیزش تحصیلی به رغم حضور رویدادهای تنیدگی‌زا و شرایطی است که فرد را در

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-11]

معرض عملکرد ضعیف تحصیلی و در نهایت ترک تحصیل قرار می‌دهد (۱۷). همچنین تاب‌آوری تحصیلی به‌عنوان توانایی فراگیر برای مقابله‌ی مؤثر با موانع، چالش‌ها و فشار در محیط آموزشی تعریف شده است (۱۸). اگرچه باورهای اولیه در خصوص تاب‌آوری، آن را رگه‌ای ذاتی و افراد تاب آور را آسیب‌ناپذیر و با ویژگی‌های منحصربه‌فرد می‌پنداشت، پژوهش‌های سال‌های اخیر نشان داده‌اند که تاب‌آوری یک توانمندی ذاتی نیست و قابل‌دستیابی است و زمانی حاصل می‌شود که عوامل حفاظتی مناسب به رغم وجود عوامل تهدیدآمیز در زندگی افراد تاب‌آور حضور داشته باشند (۱۹). هم‌چنین نتایج پژوهش ایزابل (۲۰) در بررسی دانشجویان پزشکی نشان که دانشجویان تاب آور، خستگی هیجانی و فرسودگی کم‌تری را تجربه می‌کنند. بهرامی و همکاران (۲۱) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که تاب آوری تحصیلی اثر معناداری بر فرسودگی تحصیلی (۰/۵۵-) داشت.

دانشگاه یکی از نهادهای آموزشی است که باعث رشد و خودشکوفایی جامعه می‌شود؛ بنابراین سیستم آموزشی دانشگاه باید به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانشجویان ارتقا یابد. مطالعات در زمینه سرزندگی تحصیلی به عنوان یکی از عوامل پیشرفت تحصیلی در آموزش عالی در مرحله آغازین قرار دارد، پس شناسایی عواملی که سرزندگی تحصیلی را در دانشجویان افزایش می‌دهد باید یکی از محورهای پژوهش دانشگاهی قرار گیرد. در این راستا، هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه‌ی اشتیاق تحصیلی، کمک طلبی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی با سرزندگی تحصیلی می‌باشد.

روش ها

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل تمام دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهر رشت سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بود، که از میان آنها با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای تعداد ۲۱۶ دانشجوی علوم پزشکی انتخاب شده که در نهایت پرسشنامه‌ی ۲۰۰ نفر قابل تحلیل بود. انتخاب مشارکت‌کنندگان در این پژوهش به شیوه تصادفی خوشه‌ای تک مرحله‌ای صورت گرفت. از بین گروه‌های آموزشی، ۵ گروه پرستاری، مامایی، اتاق عمل، بیهوشی، اطفال، ۲۱۶ نفر براساس لیست تصادفی انتخاب شدند. در ابتدای کار رضایت تمامی شرکت‌کنندگان برای شرکت در پژوهش جلب گردید. ملاک ورود به پژوهش برای گروه نمونه عبارت بود از: دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی شهر رشت باشند و وضعیتی به صورت دانشجوی مهمان یا دانشجوی انتقالی نداشته باشند. هیچ گونه داروی روانپزشکی در طول درمان استفاده نکنند (براساس پرسش از خود افراد شرکت کننده). حداقل ۶ ماه از روان درمانی و دارو درمانی (اگر از قبل داشته‌اند) گذشته باشدو ملاک‌های خروج عدم تمایل به پاسخ‌گویی به پرسشنامه‌ها و عدم تکمیل درست پرسشنامه‌ها بود. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش عبارت بود از:

- **پرسشنامه سرزندگی تحصیلی:** حسین چاری و دهقانی‌زاده (۲۲) پرسشنامه‌ی سرزندگی تحصیلی را با الگوگیری از مقیاس سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش (۲۳) که دارای ۴ گویه است، توسعه دادند و به ۹ گویه گسترش دادند. . نمره گذاری پرسشنامه بصورت طیف لیکرت ۷ نقطه ای می باشد که از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۷) نمره‌گذاری می شود. حداقل نمره برابر ۹ و حداکثر آن برابر ۶۳ می‌باشد. برای تهیه و روان‌سنجی پرسشنامه ایرانی دو مطالعه مقدماتی انجام شده است. در پژوهش دهقانی زاده و همکاران (۲۲) برای محاسبه ی روایی این پرسشنامه همبستگی هر گویه با نمره ی کل محاسبه شد که دامنه ی آنها بین ۰/۵۴ تا ۰/۶۴ بود. برای محاسبه ی پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شد، که ضریب پایایی مقیاس سرزندگی تحصیلی برابر ۰/۷۷ بدست آمد و برای محاسبه ی روایی، همبستگی هر گویه با نمره ی کل محاسبه شد که دامنه آنها بین ۰/۵۴ و ۰/۶۴ بود (۲۲).
- **پرسشنامه‌ی اشتیاق تحصیلی:** این پرسشنامه توسط اسکاوفیلی و همکاران (۲۴) به منظور سنجش اشتیاق تحصیلی ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۱۷ ماده است و سه حوزه، نیرومندی (سؤالات ۱۷،۱۵، ۱۲، ۸، ۴، ۱)، وقف کردن خود (سؤالات ۱۳، ۱۰، ۷، ۵، ۲)، و جذب (سؤالات ۱۶، ۱۴، ۱۱، ۹، ۶، ۳) را در برمی‌گیرد. پاسخ ها در تمام ماده های این مقیاس از هرگز (۱) تا همیشه (۵) درجه بندی می‌شوند. سازندگان پایایی کلی اشتیاق به تحصیل را ۰/۷۳ به دست آورده‌اند. همسانی درونی ابعاد پرسشنامه برای مقیاس درونی ۰/۷۸، برای وقف خود ۰/۹۱ و برای بعد جذب ۰/۷۳، محاسبه شد. برای بررسی اعتبار، اسکاوفیلی و همکارن (۲۴)، رابطه این پرسشنامه را با مقیاس فرسودگی برابر با ۰/۳۸ به دست آوردند.
- **پرسشنامه کمک طلبی آموزشی:** برای اندازه گیری کمک طلبی آموزشی از مقیاس کمک طلبی آموزشی پرسشنامه راهبردهای انگیزشی برای یادگیری پینتریچ و همکاران (۲۵) استفاده شد. این ابزار دارای ۴ گویه است که با استفاده از مقیاس هفت درجه ای لیکرت از یک تا هفت (۱=اصلا در مورد من صدق نمی کند تا ۷=کاملا در مورد من صدق می کند) نمره گذاری می شود. در این ابزار دامنه نمرات بین ۴ تا ۲۸ می باشد و هر چقدر نمره آزمودنی بیشتر باشد، به میزان بیشتری از دیگران درخواست کمک آموزشی می کند. پینتریچ و همکاران (۲۵) پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۵۲ گزارش کردند.
- **پرسشنامه تاب‌آوری تحصیلی:** این پرسشنامه توسط ساموئلز (۲۶) ساخته شد و در دو مطالعه مناسب بودن آن تائید

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-11]

شد. شامل سه مؤلفه‌ی مهارت‌های ارتباطی شامل سؤالات (۲۹، ۲۸، ۲۷، ۲۵، ۲۶، ۲۳، ۱۵، ۱۳، ۱۱، ۱۰، ۷، ۵)، جهت‌گیری آینده شامل سؤالات (۲۴، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۱۲، ۸، ۶، ۴) و مسئله‌محور/مثبت‌نگر شامل سؤالات (۲۲، ۲۱، ۱۴، ۹، ۳، ۲، ۱) در مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت ۱ (کاملاً مخالف) تا ۵ (کاملاً موافق) است. سؤالات ۵، ۷، ۱۰، ۱۱، ۱۴، ۱۵، ۲۳، ۲۹، ۲۸، ۲۷ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. نمرات حاصل از پرسشنامه‌ی مذکور به گونه‌ای است که بالاترین نمره ۱۴۵ (تاب‌آوری تحصیلی بالا) و پایین‌ترین نمره ۲۹ (تاب‌آوری تحصیلی پایین) است. در ایران، پرسشنامه‌ی حاضر را سلطانی نژاد و همکاران (۱۳۸۹) هنجاریابی کردند و ضریب آلفای کرونباخ را برای عامل‌های این پرسشنامه در نمونه‌ی دانش‌آموزی بین ۰/۶۳ تا ۰/۷۷ به دست آوردند.

یافته‌ها

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار سرزندگی تحصیلی به ترتیب برابر ۳۶/۸۹، ۶/۸۷، میانگین و انحراف معیار اشتیاق تحصیلی به ترتیب برابر ۵۰/۶۴، ۸/۸۳، میانگین و انحراف معیار تاب‌آوری تحصیلی به ترتیب برابر با ۸۰/۴۵، ۱۰/۳۱ و میانگین و انحراف معیار کمک‌طلبی تحصیلی به ترتیب برابر با ۲۶/۴۳، ۴/۲ می‌باشد.

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، بین اشتیاق تحصیلی با سرزندگی تحصیلی (r=۰/۴۶ ، p< ۰/۰۱)، بین تاب آوری تحصیلی با سرزندگی تحصیلی (r=۰/۶۵، p<۰/۰۱) و بین کمک طلبی تحصیلی با سرزندگی تحصیلی (p<۰/۰۱ ،r=۰/۷۶) رابطه‌ی مثبت معناداری وجود دارد.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، تقریباً ۲۳ درصد از واریانس سرزندگی تحصیلی دانشجویان براساس متغیرهای اشتیاق تحصیلی و تاب آوری تحصیلی و کمک‌طلبی تحصیلی قابل پیش‌بینی است. نسبت F نیز بیانگر این است که رگرسیون متغیر سرزندگی تحصیلی براساس متغیرهای اشتیاق تحصیلی و تاب آوری تحصیلی و کمک‌طلبی تحصیلی معنادار می‌باشد.

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، متغیر اشتیاق تحصیلی دانشجویان با بتای ۰/۴۱، متغیر تاب آوری تحصیلی با بتای ۰/۳۴ و متغیر کمک طلبی تحصیلی با بتای ۰/۳۰ به طور مثبت معناداری می‌توانند سرزندگی تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی کنند.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
سرزندگی تحصیلی	۳۶/۸۹	۶/۸۷
اشتیاق تحصیلی	۵۰/۶۴	۸/۸۳
تاب‌آوری تحصیلی	۸۰/۴۵	۱۰/۳۱
کمک طلبی تحصیلی	۲۶/۴۳	۴/۲

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین اشتیاق تحصیلی، تاب‌آوری تحصیلی و کمک‌طلبی تحصیلی با سرزندگی تحصیلی

متغیرها	سرزندگی تحصیلی
اشتیاق تحصیلی	۰/۴۶**
تاب‌آوری تحصیلی	۰/۶۵**
کمک طلبی تحصیلی	۰/۷۶**

<۰/۰۵ *p ,<۰/۰۱ **p

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون جهت پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان براساس اشتیاق تحصیلی و تاب آوری تحصیلی و کمک‌طلبی تحصیلی

مدل	R	R^2	R تعدیل شده	F	Sig
۱	۰/۴۸	۰/۲۳	۰/۲۲	۱۹/۸۸	۰/۰۱

جدول ۴. ضرایب بتا و آزمون معناداری T برای متغیرهای پیش‌بین

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	STE	β	T	Sig
سرزندگی تحصیلی	مقدار ثابت	۱۰/۹۶	۳/۸۴	–	۲/۸۵	۰/۰۱
	اشتیافا ق تحصیلی	۰/۱۷	۰/۰۳	۰/۴۱	۵/۶۶	۰/۰۱
	تاب آوری تحصیلی	۰/۱۵	۰/۰۵	۰/۳۴	۳/۰۰	۰/۰۱
	کمک طلبی تحصیلی	۰/۳۱۰	۰/۰۶۵	۰/۳۰۹	۴/۷۵۲	۰/۰۱

بحث

پژوهش حاضر با هدف رابطه اشتیاق تحصیلی، کمک طلبی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی با سرزندگی تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی انجام گرفت. یافته‌ی اول پژوهش نشان داد که بین اشتیاق تحصیلی با سرزندگی تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود داشت. بنابراین فرضیه اول مورد تائید قرار

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-11]

گرفت. این یافته با یافته های عظیمی و همکاران (۷) قدم پور و همکاران (۲۲) و وانگ و همکاران (۹) همسو می باشد. در تبیین یافته‌ی حاضر می‌توان اینگونه بیان کرد کـه اشـتیاق تحصـیلی دانشجویان سازه‌ای است که برای امر تحصیل بسیار مهم است؛ تا جایی که آن را یک عامل مهم علمـی مـی‌داننـد (۴). اشـتیاق تحصیلی به میزان انرژی‌ای که یـک دانشـجویان بـرای انجـام کارهای تحصیلی خود صرف می‌کند و نیـز میـزان اثربخشـی و کارایی حاصل شده اطلاق می‌شود. اشتیاق تحصـیلی همچنـین باعث مشارکت مؤثر در فعالیت‌های مدرسه، سازگاری بافرهنـگ محیط آموزشی و رابطه‌ی مناسب با اساتید دیگر می‌شود (۵). به عبارتی دانشجویان که اشتیاق تحصیلی بالایی دارند نسـبت بـه دانشجویان که اشتیاق تحصیلی پـایینی دارنـد، رغبـت بیشـتری برای صرف وقت و تلاش کافی در امـر تحصـیل و مطالعـات از خـود نشـان داده و کارآمـدی و اصـرار بیشـتری در مواجهـه بـا مشکلات و مسائل دارند و این موضوع آنهـا را از حـالات منفـی نظیر خستگی و فرسودگی محافظت می‌نماید (۷) که منجـر بـه سرزندگی تحصیلی در دانشجویان می گردد.

یافته‌ی دوم پژوهش نشان داد که بین کمک طلبی تحصیلی با سرزندگی تحصیلی رابطه مثبت و معنادار وجود داشت. بنابراین فرضیه دوم مورد تائید قرار گرفت. این یافته با یافته های زوشو و بارنت (۱۳)، مونتا (۱۵) و جوادی و همکاران (۱۴) همسو می باشد. در تبیین یافته‌ی حاضر می‌توان اینگونه بیان کرد که دانشجویان به مرحله انتزاعی یا صوری رسیده اند و توانایی ها و محدودیت های خود را می شناسند. بنابراین هنگامی که می دانند به تنهایی نمی توانند مسائل درسی و تحصیلی را حل کنند از دیگران درخواست کمک میکنند. این درخواست کمک باعث می شود دیگران به ویژه اساتید و همسالان برتر مسائل را برای آنها توضیح دهند که این امر باعث افزایش پیشرفت تحصیلی می شود. تبیین دیگر بر اساس نظریه باتلر(۲۷) اینکه کمک طلبی نوعی تعامل اجتماعی و رفتار انطباقی است و باعث سازگاری افراد با موقعیت های جدید می شود. حال اگر این کمک طلبی در زمینه تکالیف درسی و تحصیلی باشد باعث سازگاری فرد با موقعیت های جدید، مسائل جدید و نسبتا دشوار درسی می شود که این امر باعث افزایش سرزندگی تحصیلی می شود.

یافته‌ی سوم پژوهش نشان داد که بین تاب آوری تحصـیلی با سرزندگی تحصیلی رابطـه مثبـت و معنـاداری وجـود داشـت. بنابراین فرضیه اول مورد تائید قرار گرفت. ایـن یافتـه بـا یافتـه های ایزابل (۲۰)، فالون (۱۸) و بهرامی و همکاران (۲۱) همسـو می باشد. در تبیین یافته‌ی حاضر می‌توان اینگونه بیان کرد کـه دانشجویانی که دارای تاب‌آوری تحصیلی هسـتند دارای قـدرت ذاتی می‌باشند که باعـث مـی‌شـود بـرای مقابلـه بـا مشـکلات تحصیلی انگیزه‌ی بیشتری پیدا کنند و این ویژگی باعث می‌شود که آن‌ها خود را با شرایط استرس‌زا سازگار نمایند و از این طریق باعث افزایش کارایی و افزایش سرزندگی تحصیلی شـوند (۲۱). تاب‌آوری، انعطاف‌پذیری فراگیر در مقابل مشکلات، استرس‌هـا، ویژگی‌ها و شرایط چالش‌برانگیـز دوران تحصـیل بـوده و سـبب دستیابی بـه موفقیـت و بهبـود عملکـرد تحصـیلی دانشـجویان می‌شود. به‌عبارت‌دیگـر، دانشـجویان تـاب آور نسـبت بـه سـایر دانشجویان، انگیزه‌ی بیشتری داشته، در دوران تحصـیل تـلاش بیشتری از خود نشان داده و بـه موفقیـت‌هـای بیشـتری دسـت می‌یابنـد و احتمـال تـرک تحصـیل در ایـن فراگیـران کمتـر از سایرین است. از جمله محدودیت‌های این پژوهش انتخاب نمونه صرفاً از میان دانشجویان علوم پزشکی شهر رشت می‌باشـد کـه تعمیم‌پذیری نتایج را محدود می‌سازد. از اینرو پیشنهاد می‌گـردد که پژوهش‌هایی از این نوع روی دانشجویان دانشکده‌های دیگر و شهرهای دیگر نیز انجام پذیرد تا قابلیت تعمیم‌پذیری بیشتری داشته باشد.

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش نشان داد کـه اشـتیاق تحصـیلی، کمـک طلبـی تحصـیلی و تـاب آوری تحصـیلی توانـایی پـیش‌بینـی سرزندگی تحصیلی دانشجویان را دارد. سـرزندگی تحصـیلی بـه عنـوان یکـی از عوامـل تأثیرگـذار بـر پیشـرفت تحصـیلی در دانشگاه‌ها اهمیت ویـژه‌ای دارد؛ بنـابراین بـا توجـه بـه اهمیـت سرزندگی تحصیلی در حوزه علوم پزشـکی بـه منظـور افـزایش انگیزش دانشجویان در جهت یادگیری دروس تئوری و عملـی و افزایش استعداد و تخصص آنان در زمینه علوم پزشکی، پیشنهاد میشود؛ تحقیقات بیشتری برای شناخت عوامل مؤثر بـر ارتقـای سرزندگی تحصیلی دانشجویان رشته‌های علـوم پزشـکی انجـام پذیرد.

سپاس گزاری

از همکـاری صـمیمانه مسـئولین و دانشـجویان محتـرم دانشکده دانشگاه علـوم پزشـکی رشـت، کـه در جهـت اجـرای تحقیـق حاضـر بسـیار همراهـی کردنـد، کمـال قـدردانی و تشکر را داریم.

سهم هر نویسنده

نویسنده اول اطلاعات را جمع آوری نمودند.

نویسنده دوم در قسمت نگارش و تدوین مقاله فعالیت نمود.

نویسنده سوم کارهای آماری مقاله را انجام داد.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-11]

ملاحظات اخلاقی

قبل از اجرای پژوهش، هماهنگی‌های لازم با آزمودنی‌ها انجام شد و رضایت نمونه‌های پژوهش جلب شد. از جمله اصول اخلاقی دیگر در پژوهش حاضر رعایت شده است را می‌توان به توضیح اهداف پژوهش، اختیاری بودن شرکت در پژوهش، حق خروج از مطالعه، پاسخ به سوالات و در اختیار قرار دادن نتایج در صورت تمایل، اشاره کرد. تاییدیه اخلاقی: مقاله حاضر با کد اخلاق 440 .IR.GUMS.REC.1397 در دانشگاه علوم پزشکی گیلان مصوب شده است.

تضاد منافع/حمایت مالی

نویسندگان این مقاله هیچ گونه تضاد منافعی را اعلام نکرده‌اند.

منابع مالی

کلیه منابع مالی این پژوهش توسط نویسنده مسئول تامین گردیده است.

منابع

1. Zimmer- Gembeck M, Elizabeth M. The socialization of adolescent coping behavioers: Relationship with families and teacher. J Adolesc 2007 May 1; 30(1):1-6.
2. Martin, A.J. Academic buoyancy and academic outcomes: towards a further understanding of students with attention deficit. 2014.
3. Gholamzadeh F. The Role of Teachers' Curriculum Orientation on Their Quality of Teaching and Academic Life of Elementary and Fifth Elementary Students in Borjand. M.Sc., Unpublished, Birjand University, 2015. [Persian]
4. Zyngier D. Conceptualizing student engagement: Doing education not doing time. Teaching and Teacher Education, 2004: 24(7): 1765–1776.
5. Shaaria, A., Yusoff, N .M., Izam M G., Osmand, R., & Dzahir N. F. The relationship between lecturers teaching style and academic engagement. Social and Behavioral Sciences, 2014:118: 10 – 20.
6. Jennifer, A. F. Academic cengagement. In: International encyclopedia of the social & behavioral sciences (Second Edition), 2015; 31-36.
7. Azimi D, Gadimi S, Khazan K, Dargahi S. The Role of Psychological Capitals and academic motivation in academic vitality and decisional procrastination in nursing students. jmed. 2017; 12 (3) :147-157. [Persian]
8. Ghadampour E, Farhadi A, Naghibeiranvand F. The relationship among academic burnout, academic engagement and performance of students of Lorestan University of Medical Sciences. rme. 2016; 8 (2): 60-68. [Persian]
9. Wang, M, T., Chow, A., Hofkens, T., & Salmela-Aro, K. The trajectories of student emotional engagement and school burnout with academic and psychological development: Findings from Finnish adolescents. Learning and Instruction, 2015; 36: 57–65.
10. Reeve, J.M. Understanding Motivation and Emotion (5nd ed). New York, NY: Wiley. 2009.
11. Butler, R. Determinants of help-seeking; relations between perceived reasons for help-avoidance and help-seeking behaviors in an experimental context. Journal of EducationalPsychology, 2006; 90(1): 630-643.
12. Cheng, K. &C. Tsai. "An Investigation of Taiwan University Students' Perceptions of Online Academic Help Seeking and Their Web-Based Learning Self Efficacy". The Internet and Higher Education, 2011; 14(3):150-157.
13. Zusho, A. & P.A. Barnett. "Personal and Contextual Determinants ofEthnically Diverse Female High School Students' Patterns of Academic HelpSeeking and Help Avoidance in English and Mathematics". Contemporary Educational Psychology, 2011; 36(2): 152-164.
14. Javadi L, Asadzadeh H, Delavar A, Dortaj F. Causal Modeling of Students' Academic Engagement based on Self-efficacy and Help-Seeking with the Mediation of Academic Buoyancy. Journal of Research in Behavioural Sciences, 2017, 16(2): 162 – 167. [Persian]
15. Moneta GB. Need for achievement, burnout, and intention to leave: Testing an occupational model in educational settings. Pers Individ Dif 2011; 50(2): 274-8.
16. Sadoughi M, Tamannaeifar M, Naseri J. The Relationship between Resilience, Hope, Emotional Intelligence and Academic Burnout among Iranian University Students. Studies in Learning & Instruction, 2017; 9(1): 50-67. [Persian]
17. AliKhalaf, M. Validity and reliability of the Academic Resilience Scale in Egyptian context. US-China Education Review, 2014; 4(3): 202-210.
18. Fallon, C. School factors that promote academic resilience in urban Latino high school students (Unpublished doctoral dissertation, Loyola University Chicago). 2010.
19. Yates, T. M., & Masten, A. S. Fostering the future: Resilience theory and the practice of positive psychology. In P. A. Linley, & S. Jozeph (Eds.), Positive psychology in practice: 521-539. Hoboken: New Jersey. 2004.
20. Isabel, M., Garcia, C. & Peloss, E. Resilience and Burnout Syndrom in Nursing Student and its relationship With Scoiodemgraphic Variabls and Interpersonal Relationship. International Journal of Psychological Reseach, 2012; 1: 6-9.
21. Bahrami F, Amiri M, Abdollahi Z. The Perception of Learning Environment and Academic Burnout: Mediate role of Academic Resilience. Sabzevar University of Medical Sciences, 2017; 24(4): 217-223. [Persian]
22. Dehghanizadeh H, Hosseinchari M. Academic buoyancy and Perception of Family Communication

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-11]

Patterns: Mediatory role of Self- efficacy. Studies in Learning & Instruction, 2012; 8(2): 60-68. [Persian]
23. Martin, A. J., & Marsh, H. W. Academic buoyancy and its psychological and educational correlates: A construct validity approach. Psychology in the Schools, 2006; 43(3): 267-282.
24. Schaufeli, W. & Bakker, A. Job demands, job resources and their relationship with burnout and engagement; a multi-sample study. Journal of Organizational Behavior, 2004; 25: 293–299.
25. Pintrich, P. R., Smith, D. A., Garcia, T., & Mc Keachie, W. A manual for the use of the motivated strategies for learning questionnaire (MSLQ). University of Michigan, National Center for Research to Improve Postsecondary Teaching and Learning, Ann Arbor, MI. 1991.
26. Samoelz, Y. Qualification Questionnaire resiliency. Journal of Psychiatry, 2004; 18(3): 254-263.
27. Butler, R. "An Achievement Goal Perspective on Student Help Seeking and Teacher Help Giving in the Classroom: Theory, Research and Educational Implication".In: karabenick and K.Newman (Eds).Help Seeking in Academic Setting: Goals, Group and Context. Erlbaum. 2006.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-11]